

Dáno v sezení obecního výboru v Kněževsi
dne 1. listopadu r. 1864.

František Cedl
představený

Josef Patrák
radní

Číslo 6066
Schvaluje se od c. k. místodržitelství v Praze
dne 11. února 1865.

Lažanský

Opsáno dne 3. ledna 1866

*Připsáno na okraj: Výměrem ze dne 3. června 1890 č. 9211
povolené 2 trhy na dobytek: 1. V pondělí po obrácení sv. Pavla,
2. V úterý před sv. Vavřincem. 2 týdenní trhy, v úterý a v pátek.
Kdyby na ten den připadl svátek, odbývá se trh den před svátkem.*

Rok 1866

Roku tohoto v měsíci lednu tak mírná byla zima, že není pamětníků podobné. Ani nemrzlo, aniž sních padal, jenom mírně přšelo. V polích se oralo, a komáři vesele si poletovali v teplém vzduchu jarním.

Dne 10. února byl krásný jarní den. Skřivánci zpívali vysoko v povětří a včely vylétaly z oulů.

Po mírné zimě následovalo chladné jaro a mrazy mnoho uškodily žitám, právě když v květu stály. Velké sucho škodilo také obzvláště ovsu. Pšenice a ječmeny na zrno obstojné, v slámě byly příliš krátké. Také brambory mnoho pomrzly. Chmele byla úroda malá, asi poloviční žeň a platil se zprvu za 120 zl., pak za 140 zl. a 150 zl.

Rok 1866 navždy památným zůstane v dějinách Rakouska vůbec a Čech zvláště. Takzvaná válka „Němců s Němci“, jak nazvána byla v manifestu k národům čili „válka panská“, jak ji nazval lid náš, čili „válka sedmidenní“, jakž ji Prusové nazvali, válka ta nejbolestnější stihla země Koruny české. Nebudu zde vypisovati, kdo a proč válku tu vyvolal. Kdo nabýti chce jasného obrazu o celém tom ohromném neštěstí, které postihlo národ náš, nechť si přehlídne časopis „Národní listy“, tamť světlá naše kronika. Také v obec naší dorazilo dne 26. července vojsko pruské, a sice dragouni. Ubytováno bylo v obci zdejší na noc 111 mužů, 4 oficíři, 115 koní. Spotřebovalo se: 27 centů 60 liber sena po 3 zl. = 82 zl.

1866, počasí

1866, úroda

1866, válka

80 kr., 21 korců 9 čtvrtcí ovsu po 5 zl. = 107 zl. 81 ¼ kr., 6 centů 90 liber slámy po 1 zl. = 6 zl. 90 kr., za podkování koní 10 zl. 7 kr., potrava pro vojsko 119 zl., dále dodati se musely tři povozy na tři dny – 36 zl., což činí úhrnem zl. 262 58 ¼ kr.

27. července táhli dále k Plzni, dne 9. srpna ale ubírali se zase nazpět a ubytováni byli v Kolečovicích a v Horosedlech, 10. srpna táhla pěchota přes Kněževes a Chrástany, jízdní přes Kněževes na císařskou silnici ku Praze.

Válkou panskou nazval lid náš válku tuto proto, že nejdříve páni úředníci před nepřitelem utíkali, činíce mezi lidem jen ještě větší zmatek. Však se lidé brzy do poměrů těch vpravili, a bez slavných c. k. úřadů udrželi pořádek v zemi.

Musím ale tuto podotknouti, že náš okresní úřad rakovnický neutekl. Nejspíše že nedostal rozkaz „ze shora“.

Rok 1867

1867, volba představeného a výborů

Dne 6. srpna byl zvolen za představeného Václav Vojáček. Jakub Hornof za I. radního. Martin Vrábík za II. radního. Výborové: D. p. (= *důstojný pán, tj. farář*) Rudolf Homme, p. učitel František Spal, František Urban, Jan Červený, čís. 89, František Ransdorf, č. 72, Konrad Mikš, František Stehlík, Matěj Englický, Josef Amler. Za náhradníky byli vyvoleni: Vojtěch Kotík, Jan Modr, František Soukup, František Patrák, Josef Srb, František Klaub.

Následující zápisy jsou psány velmi špatnou češtinou, místy až nesrozumitelnou. Nejproblematictější pasáže jsme pro pochopení textu v nezbytné míře upravili.

Rok 1881

1881, sčítání lidu

Dne 1. ledna 1881 bylo sčítání lidu, kdež v obci zdejší bylo sečteno 1630 duší. Zapisovatelem byl p. Jan Treybal, řídící učitel, zároveň obec měla též jednoho spisovatele, který spisoval pro obec zdejší, pana Jakuba Tunshorna.

1880, 1881, výsadba sadů

Dne 12. dubna 1880 byl vysazen sad ovocných stromů podél silnice k Rakovníku. Dne 12. dubna 1881 bylo též započato s vysazováním ovocného sadu, který jest nazván sad Rudolfův. Druhý sad vedoucí ke kostelíčku sv. Jana nazván sadem Stefanie. Vysazení obou těch sadů bylo hlavně přičiněním pana starosty, a sice v roce 1880, co byl vysázen, pana Františka Cedla, č. 84, který tehdy starostou obce byl. Co bylo vysazené v roce 1881, bylo s přičiněním pana Františka Kraupnera co starosty a pana Josefa Hockého, obecního výbora. Oba tyto sady byly na památku sňat-

ku králeviče Rudolfa a Stefanie dne 10. května 1881 posvěcené panem farářem Ludvíkem Ulmannem.

Slavnost na počest králeviče Rudolfa dne 10. května 1881 měla následující program: Obecní výbor v Kněževsi pořádá k oslavě sňatku Jeho císařské a královské výsosti korunního prince Rudolfa s Její královskou výsostí princeznou Stefanií následující slavnost: Zaprvé - v neděli dne 8. května 1881 řízením p. Josefa Filipa, občana z Kněževsi, o půl osmé hodině večír divadelní představení s proslovem slavnostním p. J. Cedla. Za druhé: V pondělí dne 9. května 1881 o osmé hodině večír střelba z hmoždířů, všeobecné osvětlení a průvod po obci s lampiony a hudbou. Účastníci průvodu shromáždí se na staveništi školním. Průvod zastaví se před obrazy Jeho Veličenstva císaře, nejvyšších snoubenců, kde dvě písně přednesou se. Za třetí: V úterý dne 10. května 1881 v pět hodin ráno hudba po obci při střelbě z hmoždířů. V 9 hodin dopoledne shromáždí se obecní výbor, všechny spolky a školní mládež v chrámu Páně, kde na oslavu téhož dne vykoná se zlatá svatba manželů Františka a Marie Vrábíkových a slavnostní služby boží. Po službách božích jde průvod všech účastníků k dvěma stromořadím nově vysázeným, které se na památku nejvyšších snoubenců posvětí. Za čtvrté: V jedenáct hodin dopoledne podělování chudých ve školní budově. Za páté: V jednu hodinu odpoledne společná slavnostní hostina a pohoštění rodiny manželů Františka a Marie Vrábíkových. Přihlášky k hostině přijímají se u obecního představenstva do 5. května 1881. Páni členové obecního výboru, všech spolků a ctěné obecního zvu se tímto k četnému účastenství. Z obecního výboru v Kněževsi dne 24. dubna 1881. František Kraupner, starosta.

**1881,
slavnost**

Obecní zastupitelstvo ve schůzi poradní uradilo se k zakoupení ještě jedné silné stříkačky, zároveň hned zplnomocnění tři členové z představenstva by se postarali o novou stříkačku, a zároveň aby též vyjednávali s bankou Slavie, zdali by ona neposkytla nějaký příspěvek. Nato se odebrali pan Frant. Kraupner, představený, Frant. Patrák a Václav Vojáček vyjednávat s bankou, která k tomu přikročila a darovala jednu silnou stříkačku pro obec Kněževs, která byla hned v Praze v obecním domě od městských hasičů zkoušená, a za správnou uznaná, tehdy se teprve přijala, a zároveň po dráze zaslala do Kněževsi.

**1881,
nová stříkačka**

Dne 4. května r. 1881 zavítal p. c. k. soudce p. Divíšek stran zjištění každého vlastnictví (*pozemkového*) jeho. Při té příležitosti se též zařídily mnohé cesty polní, a sice vrchová vedoucí na Vápenice, pak na obecní pozemek takzvaná Krajička se též vykoupila od Mikše a od Cedla č. 70, Srb a Fojtík ti dali pozemek zdarma.

**1881,
revize vlastnictví
pozemků**

Národní divadlo, na které jsme po krejcarech a zlatkách po 30 let sbírali, průběhem několika okamžiků zničeno, obráceno v hromadu rumu a popela. Leč národ náš nedbal a neklesá: Národní

**1881,
požár Národního
divadla**

Obecní výbor v Kněževsi

pořádá

k oslavě sňatku Jeho cis. a král. Výsosti ko-
runního prince RUDOLFA s Její král. Výsosti
princeznou STEFANIÍ

následující slavnosti:

I. V neděli dne 8. května 1881.

O půl osmé hodině večer divadelní představení s proslovem sla-
vnostním v místnostech p. Jos. Céda.

II. V pondělí dne 9. května 1881.

O osmé hodině večer střelba z hmoždírů, všeobecné osvětlení a
průvod po obci s lampiony a hudbou. Účastníci průvodu shromáždí se
na staveništi nové školní budovy. Průvod zastaví se před obrazy Jeho
Veličenstva císaře a nejvyšších snoubenců, kde se dvě písně přednesou.

III. V úterý dne 10. května 1881.

1. V 5 hodin ráno hudba po obci při střelbě z hmoždírů.
2. V 9 hodin dopoledne shromáždí se obecní výbor, všechny spolky
a školní mládež v chrámu Páně, kde se na oslavu téhož dne vykoná

zlatá svatba

manželů Františka a Marie Vrábíkových

a slavnostní služby Boží.

3. Po službách Božích jde průvod všech účastníků k dvěma stro-
moradím nově vysázeným, které se na památku nejvyšších snoubenců
posvětí.

4. V 11 hodin dopoledne podělování chudých ve školní budově.

5. V 1 hodinu odpoledne společná slavnostní hostiela a pohostění
rodiny manželů Františka a Marie Vrábíkových.

Příhlášky k hostině přijímají se u obecního představenstva do 5.
května.

Pp. členové obecního výboru, všech spolků a cizí obecního
zvou se tímto k četnému účastenství.

Z obecního výboru v Kněževsi,

dne 24. dubna 1881.

Frant. Kraupner,
starosta.

Obecní výbor v Kněževsi

pořádá

k oslavě sňatku Jeho cis. a král. Výsosti ko-
runního prince RUDOLFA s Její král. Výsosti
princeznou STEFANIÍ

následující slavnosti:

I. V neděli dne 8. května 1881.

O půl osmé hodině večer divadelní představení s proslovem sla-
vnostním v místnostech p. Jos. Cěula.

II. V pondělí dne 9. května 1881.

O osmé hodině večer střelba z hmoždířů, všeobecné osvětlení a
průvod po obci s lampiony a hudbou. Účastníci průvodu shromáždí se
na staveništi nové školní budovy. Průvod zastaví se před obrazy Jeho
Veličensiva císaře a nejvyšších snoubenců, kde se dvě písně přednesou.

III. V úterý dne 10. května 1881.

1. V 6 hodin ráno hudba po obci při střelbě z hmoždířů.
2. V 9 hodin dopoledne shromáždí se obecní výbor, všechny spolky
a školní mládež v chrámu Páně, kde se na oslavu téhož dne vykoná

zlatá svatba

manželů Františka a Marie Vrábíkových

a slavnostní služby Boží.

3. Po službách Božích jde průvod všech účastníků k dvěma stro-
moradím nové vysázeným, které se na památku nejvyšších snoubenců
posvětí.

4. V 11 hodin dopoledne podělování chudých ve školní budově.

5. V 1 hodinu odpoledne společná slavnostní hostina a pohostění
rodiny manželů Františka a Marie Vrábíkových.

Příhlášky k hostině přijímají se u obecního představenstva do 5.
května.

Pp. členové obecního výboru, všech spolků a ctěné obecenstvo
zvou se tímto k četnému účastenství.

Z obecního výboru v Kněževsi,

dne 24. dubna 1881.

Frant. Kraupner,
starosta.

divadlo bylo, Národní divadlo bude, a bude ještě skvostnějším a nádhernějším, ale národnějším, smím-li tak říci, než bylo. A zatím ještě teď, po hrozném dokonaném skutku, vzpíráme se tomu uvěřiti, a nechápeme, že se to a jak se to vše vůbec mohlo státi. Kde jaké bylo opatření, každé selhalo. Dozoru žádného nebylo, stráž dole před divadlem si pohodlně kouřila v dýmky, hasiči byli na pohřbu, automaty nešly, hydranty buď byly polámaný aneb nebylo k nim klíčů, parní stříkačka byla nevytopená a muselo se teprve k hokynářům pro uhlí a dříví, hadice byly příliš krátké anebo bez špicí, nádržka na vodu se rozestoupla a neměla vody, vůbec byl vody citelný nedostatek, ba teprve se muselo běžet do vodárny pumpovat, (*nesrozumitelné slovo*) spuštěný dolů a nahoře potom už nebylo vody, železná opona nešla dolů, klíče od ničeho nebyly k nalezení. Není k vypsání ten obraz zoufalství, které se nás zmocnilo, když jsme před budovou stáli, a viděli oheň pořád šířiti se a pořád se nic nedělo k jeho ukročení, mi tu stáli k malomocné nečinnosti odsouzení, a ti, kteří tu měli býti činnými, tu buď nebyli, anebo nic nedělali, nebo dělali všechno převráceně. V každé vsi je požárem (*nesrozumitelné slovo*)! Tam se všichni seběhnou, nabírají vody do košíků a ulévají oheň, zde ale ve velkém městě, zde mi toho nejmenšího nemůžeme činit, ani zač životy obětovat ne! Všecko je tu zvlášť organizováno, technicky zařízeno, vše je tu samý hydrant, automat, hadice, parní stříkačka, zkrátka samé technické přístroje, s kterými my občané neumíme zacházeti, a ti kteří s tím umí zacházeti, nejsou tu, a když konečně přibudou, dělají všecko převráceně! Hrožno, hrožno!

**1881,
vliv počasí
na úrodu**

Dne 10. srpna počalo pršet, a přšlo neustále, tak že mnoho chmele se pokazilo, pak přišla sej, která byla velmi špatná, bylo mnoho mokro, že ani zrno nemohlo vzejít. Ze všeho bylo, když nastaly řepy, to byl takový zmatek, že jeden druhému lid přeplácel, platilo se až 10 zl. od míry. Cukrovary ty dělaly též takový nesvár, i mezi dodavateli, poněvadž dělaly srážky takový, jako by vícekrát vařit nechtěli, dodavatelé byli tak rozmrzení, že zajisté si to budou pamatovat, a takové množství sázet více nebudou.

**1881,
říjnový sníh**

Dne 30. října 1881 napadl sníh a zamrzlo, takže řepy ostaly na polích, nato pak, když se řepy sklidily, bylo krásně, celou zimu ani nebyl žádný sníh.

Rok 1882

**1882,
požár stodoly
Josefa Launa**

30. března vyšel oheň ze stodoly pana Josefa Launa, čp. 81, okolo ½ 8 hodiny, když se dostavil hasičský sbor kněžveský se svou stříkačkou k ohni, tak započal pracovat, takže v několika minutách byl oheň udušen. Jakým způsobem oheň se stal, není známo.

**1882,
ničivá bouře**

V roce 1882 30. května v 10 ½ hodiny večír stihla bouřka obec kněžveskou, že za 5 minut bylo vše pod vodou, kdež kroupy

tak silně tloukly, že musela býti žita a veškerá úroda posekána a krupobití bylo tak hrozné, že na několik mil bylo vše potlučeno a zaplaveno. Toho roku bylo 36 okresů kroupami a vodou postiženo, neustále jak vyšel mrak, už se kroupy hrnuly. Chmele byly vůbec zničeny, žita též a ostatní rostliny se tak (*nesrozumitelné slovo*), že byly zase krásné.

Povětrnost

V roce 1882 panovala taková nepříjemná povětrnost, že podvakrát kroupy rozbily vše. Co pak později vyrostlo, zase neustálé deště, vše vzrostlo a shnilo na polích, zemáky nebyly žádné. Vůbec deště panovaly celé léto a celý podzimek, takže se místama ani ozim zasítí nemohl.

Ceny plodin

1 cent chmele po sklizni 1882 150 zl., pak cena stoupla až na 300 zl. 1 hektolitr pšenice za 8 zl., 1 hektolitr žita za 6 zl., 1 hektolitr ječmene za 5 zl. 50 kr., jeden hektolitr ovsu za 2 zl. 80 kr., 1 cent sena za 2 zl. 50 kr., 1 sláma drobná 80 kr., 1 sláma dlouhá 1 zl. 20 kr.

1881 bylo zakládání nových pozemkových knih v Kněževsi, který upravoval p. c. k. okresní soudce Divíšek, za důvěrníky přidělení byli občané z výboru obecního v Kněževsi p. Jakub Hornof, č. 45, p. Jakub Štros, čp. 102, Václav Vojáček č. 37, p. František Patrák, č. 122, p. František Ransdorf č. 143, p. Václav Cedl, čp. 41, mnoho nepráv se urovnalo pro dobro občanů, též mnoho obecních cest se založilo a upravilo.

V roce 1882 byla udělena koncese na stavbu nové trati železné z Krupé do Kolečovic, koncese byla udělena pánům Muzikovi a Šnoblovi, nato Muzika zemřel, tak se trať též odložila.

V roce 1882 za okresního starosty pana Vincence Feyerfeila, c. k. notáře v Rakovníku, jeho přičiněním se povolila okresní silnice od Rakovníka do Kolečovic dílem válcovat a dílem ještě jeden štět klásti, a železný most přes potok od Horosedl k Přílepům běžící. Dne 20. července se pronajímá dovoz kamene z Přílep na silnici ke Kolečovicům za 1' ' kamene dovoz za 8 zl., pak pro krátkost času se to odložilo na r. 1883, kdy se má úplně postavit.

V roce 1882 se trasírovala železná dráha z Krupé do Kolečovic, trasírování prováděla (*připsáno dodatečně*: p. inženýr Seidl) Buštěhradská společnost. Inženýr Polívka provedl trasírování dráhy oné s takovým prospěchem, že hned úplně to mělo platnost. Obchodující (*tj. terénní*) komise se odbývala $\frac{3}{4}$ 1883 a výkup pozemků byl určen na 13/4 1883, z toho však sešlo, poněvadž chtěli dávat pouze 80 K za čtvereční sáh a na pozemkách, které byly chmelem osázené, o 30 K více.

**1882,
vliv počasí
na úrodu a polní
práce**

**1882, ceny
zemědělských
plodin**

**1881,
zakládání nových
pozemkových
knih**

**1882, železnice
do Kolečovic**

**1882,
úpravy silnic**

**1882, vytyčení
železnice
do Kolečovic**

1882, pozemkové úpravy V roku 1882 byla svolána valná hromada občanů, kteří mají pozemky podle cesty na obou stranách, bylo jim vyloženo, že jest nutná potřeba, aby se cesta přeložila, nato všichni s tím souhlasili, až pouze František Stehlík, ten se tomu do vzdoru protivoval, a zároveň si podal k c. k. hejtmanství stížnost, která byla však hejtmanstvím zamítnuta, a cesta se do pořádku uvedla a zde zajisté každý moudrý občan to schváliti může.

Rok 1883

1883, dlouhá zima Trvala zima velmi dlouho. 23. března mrzlo tak silně, že ani o Vánocích nebyly takové mrazy, a trvala až do 4. dubna.

1883, stavba nové školní budovy Dne 12. 3. 1883 byla školní budova (*nesrozumitelné slovo*) dražba vydražena od pana Brzáka, stavitele z Rakovníka, za částku 18 385 zl. k úplnému zbudování. K dražbě té se zúčastnil pan stavitel František Kindl z Prahy, a prohlédl nástin a rozpočet, též podmínky, všelijaké chyby žádal za opravení, a zároveň žádal předsedu školní rady, aby do podmínek všelijaké změny vzaty byly, mnohé tam hned vepsány přišly, ale hlavně že má býti nivó zároveň se silnicí, to se předseda vymlouval, že toho potřeba není, že pak se to vyjedná s panem (*jméno chybí*), který vskutku vyhotovil rozpočet na zvýšení, a zároveň za rozpočet za vykopání hlouběji sklepa, kdež to potřeba nebylo, když přišlo mnoho výš, tak se to vše v dobrém vyrovnalo, beze všech přídavek.

1883, slavnost základního kamene nové školy Dne 3. června byla slavnost základního kamene školní budovy v Kněževsi. Následující pořádek: Od 9 hodin dopoledne slavná mše svatá, nato seřadil se průvod na západní straně kostela takto: školní mládež s p. p. učiteli, družičky se slečnou učitelkou Mathildou Švehlovou, kněžstvo, obecní výbor, místní školní rada, hospodářský spolek, hudba, veteráni, horníci, hasiči, řemeslnický spolek, ochotnický spolek a ostatní občanstvo. Průvod jde za zvuků hudby po polední straně obce až ke staveništi, kde jej očekávají p. stavitelé s dělníky, a se řadí se polokruhu v následujícím pořadí: družičky, školní mládež, spolky (veteráni na západní straně, hospodářský spolek, horníci uprostřed a hasiči na východě), za nimi ostatní občanstvo, hudba, pak na samém staveništi honorace (hosté, kněžstvo, obecní výbor, místní školní rada, náčelníci spolků) zaujme místo v polokruhu. Nato následuje proslov, čtení základní listiny určené do dutiny jeho, střelba z hmoždírů, zvonění všemi zvony a zazdění kamene, který jest vedle vchodu po pravé straně ve hlavní zdi na polední straně zazděn, přičemž všichni v polokruhu dle pořádku třikrát na základní kámen poklepnou. Na konci zazpívá školní mládež národní hymnu. Potom seřadí se průvod v témž pořádku jako dříve mimo spolky, kteréž půjdou v obráceném pořádku, a jde až k staré školní budově, kamž se mezitím honorace odeberou. Zde defilují školní mládež, družičky a spolky před honoracemi, načež se rozejdou. V Kněževsi dne 3. června 1883.